

Mario von Galli: *A megélt jövő: Assisi Szent Ferenc.* – Szent Ferenc menyegzője a Szegénység Úrnővel. Ecclesia, Budapest, 230 oldal, két színes képpel. (A német eredeti „Gelebte Zukunft: Franz von Assisi“.)

A kecses kiadású kötet magyar fordítása Kamarás Mihály esztergomi ferences házfőnök atya gondos munkája. A 2. részt a piarista Balanyi György fordította.

Hogy „miért írta meg ezt a könyvet?” A szerző ezt a választ adja: nem hogy gyarapítsa az eddigi életrajzokat, hanem hogy megértesse Assisi Ferenc történelemalakító hatását; az ő időfölöttisége „segít az idők jeleit megérteni”, ő „a megélt jövő” (9–11).

„Gyermek-módon” c. fejezetében (13–32) Galli behatol Ferenc belső világába, amely „az egyházi hatóságokhoz való példátlan ragaszkodást”, az egyházi jogi szabályozottságot teljes istengyermeki szabadsággal egyesítette. Ferenc „az evangéliumi gyermekséget, az Isten-Atyában, sajátos módon birtokolta.” A külső látszatok mellőzésével a lelkiismeretnek áldozatot kívánó szavára, a „beatles Francesco” azt hirdette, hogy „lovagnak lenni belső magatartás”; „lovagias” szegénységéből nőtt fel a Szegénység Úrnője, akit végleg jegyesül választott.

„Éljük az Evangéliumot” (33–55), a Szentírásról, „hitünk legfőbb mértékéről” szóló fejtegetés után, Ferenc példáját ajánlja, aki „semmi mást nem akart, mint az Evangéliumot élni”. Galli bevallja, hogy egyetlen szent lelki fejlődésébe sem került annyi fáradságába beleélnie magát, mint Szent Ferencébe. Fontosságát az Evangélium megvalósításával méltatja. Egyszerű őszinteségével és elhatározásával elérte a meggyőződést, hogy az Evangéliumot meg lehet élni a maga teljes mivoltában.

„Az Egyház jövője: a szegénység” (57–115) a pénz előnyös vagy visszás hatalmát vizsgálja. Ferenc prófétai előrelátással „fenyegető hatalomnak” bélyegezte meg az újkor számára. Gyönyörű Galli megállapítása: „Ferenc számára a szegénység a legmagasabb fokú személyes és egzisztenciális kapcsolat volt Istennel és az emberekkel.” Visszaemlékezései a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat tárgyalásaira, „a szegénységet kereső püspökök gondolkodására”, Ferenc szegénységét mind közelebb hozza az Evangélium kívánta szolgálathoz. Mintegy ontológiai összefüggés áll fenn Krisztus jelenléte között az Eukarisztiában, a hierarchiában és a szegényekben. – Galli óvatosan magyarázza és kívánja az Egyház szente kisajátított tudományos rendszereinek a mérséklését, hogy kultúrája ne tűnjék „világi tudományosságból eredő hitrendszernek”. Ferenc „Istennek belső megtapasztalását fölébe helyezte a szisztematikai teológiának, amely az értelemmel törekedett Isten kinyilatkoztatását megmagyarázni”. Az egyéni istenélmény parancsoló módon sürget.

„Ferenc, a forradalmár” alcímen hosszú fejezet (117–148) Galli felfogását mutatja be, hogy „a világban lévő és a világgal együtt élő” Egyháznak nyelvében és formájában szintén változnia kell, a világ társadalmi, gazdasági és tudományos változásaival egyidejűen, anélkül hogy ezáltal azonosságát vagy a rábízott igazságot feladná. A „forradalom” fajtáinak elemzése után elér a saját tételéhez: Jézus küldetése nem a struktúrát változtatja meg s ezáltal az embert, hanem fordítva: először az ember magatartását s általa a társadalmi és politikai szervezetet. „Metahisztórikus”, történelmentüli szempontból a kereszténység

számára egyedül az erőszakmentes forradalom lehetséges. A „zsaroló farkas” megszélesítése a ferences békeszerzés reális módszere. A világi ferencesek, — ma így hívják a ferences „harmadrendieket”: Franciscani saeculares —O.F.S.—, mindig az igazságérzet és bátorság erejével hódítottak; kemény, de alázatos hivatkozásuk a hatalmasok nagylelkűségére sokkal többet használ a szociális keretek megváltoztatásában, mint minden viharos és erőszakos forradalom.

A „Noblesse” fejezet (149–160) Galli megszokott szó- és jelentésboncolgatásával a Szent Ferencet jellemző „cortesia” egyéni és társadalmi árnyalatait ismerteti. A „ferences erények” életető lelke az a nemes érzület, nagylelkűség, amellyel Isten és az ember világot elfogadja. Isten magatartása az ember iránt „noblesse”, amire ennek részéről a válasz csak ugyanaz lehet, főként a szent erények szeretetében.

A párhuzamos időrendi táblázat a könyv végén elgondolkoztatja az olvasót: milyen mély nyomot hagyott az emberiség történelmében a mindenkor „jövőt” jelentő, igazító assisi szent.

„Szent Ferenc menyegzője a Szegénység Úrnővel” (173–215), „Függelék” (217–220), és Sík Sándor fordításában a „Naphimnusz” (221–222) teszi teljessé ezt a nagyszerű művet, amely megtanítja a ma emberét Assisi Ferenc szellemében érezni és cselekedni.

Rákos B. Raymund

Rózsa Huba—Gál Ferenc: Jézus kereszthalála és feltámadása. Szent István Társulat, Budapest 1982, 497 o.

A korszerű szentírásmagyarázat szem előtt tartja, hogy az evangélisták célja nem a pusztá tényközlés; tanúságuknak nem annyira apologetikus, hanem inkább egzisztenciális jelentősége van. Az ismertető kommentár is meggyőzően hangsúlyozza ezt a szempontot. „Az ember szellemi világossága csak ott nyilvánkozik meg egészen, ahol keresi létének, életének végső értelmét... érdemes-e embernek lenni? érdemes-e reménykedni? ... Jézus feltámadásában mindezekre a kérdésekre választ kapunk.” (490–491.) Már a könyv bevezetésében kifejezésre jut, hogy az apostolok a feltámadás örömeiben sem feledkeztek meg a keresztről, amely nem jelentett törést Jézus sorsában. „A szenvedés tehát nem vereség, hanem dicsőséges küzdelem.” (16.)

Amikor 1978-ban megjelent a „gyermekségevangeliumok” magyarázata, az akkori recenzor (vö. Szolg. 41/86) azt javasolta, hogy inkább külön kiadványokban érvényesüljön két egymást kiegészítő műfaj: egyrészt a legújabb egezetika feldolgozása, másrészt az igehirdetésre való útmutatás. Úgy találjuk, hogy a kereszthalálról és a feltámadásról szóló mű most többé-kevésbé mégis megvalósította a „fából vaskarikát”. Az igehirdetés szempontjai ugyan kevesebb helyet kaptak, a hiányt pótló könyv gazdag tartalma viszont annál kiegyensúlyozottabban hat.

A könyv mindkét főrésze: Jézus szenvedése (382 oldalon) és feltámadása (95 oldalon) rövid, de kitűnő bevezetéssel kezdődik. Az első bevezetésből (15–18.) máris jól megértjük a szenvedéstörténet sajátos műfaját és a négy evangélista különböző látásmódjának jelentőségét. A szinoptikus kérdés aprólékos kifejtésétől Rózsa professzor megkímél bennünket, de a kommentárokból elég világosan kitűnik a két társszerző irodalomkritikai álláspontja. Mind a szenvedés, mind a feltámadás értelmezésében indokoltan követik e sorrendet: Márk, Máté, Lukács, János. Ezek után következik mindkét részben Pál tanítása. Az Apostolok Cselekedetei kérügmájáról azonban nincs külön szó, csak utalásokban (pl. 439–456). Amint Rózsa Huba már az első bevezetésben hangsúlyozza, az Ősegház kérügmája Jézus szenvedését a feltámadással egységben hirdette. Ezért talán előnyösebb lett volna a tárgyalt anyagot úgy felosztani, hogy ezt az